

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare på allmän kurs vid Kvinnofolkhögskolan har den 5 januari 2024 till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR), genom ombud, anmält folkhögskolans besked om att inte låta anmälaren (härefter A) gå kvar på skolan.

Beskedet lämnades på ett möte med A den 23 maj 2023. Skälet angavs i första hand vara folkhögskolans begränsningar i form resurser och kompetens för att kunna tillgodose A:s behov av stöd under utbildningen. Därutöver meddelade folkhögskolan att det fanns ytterligare underlag till stöd för beslutet, med anledning av den incident som A var inblandad i två veckor tidigare.

A vände sig till rektor och styrelse och uttryckte sitt missnöje över folkhögskolans beslut. På ett styrelsemöte den 28 augusti 2023 beslutade styrelsen att godkänna rektorns beslut i ärendet.

Anmälares redogörelse

A är missnöjd med folkhögskolans beslut och hanteringen av ärendet och framför i huvudsak följande.

I samband med en incident som inträffade på skolan den 2 maj 2023 blev A sjukskriven. När A kom tillbaka till skolan den 23 maj blev A kallad till ett möte med rektorn. Närvarande var A, A:s förälder tillika ombud, rektor och två lärare. A fick beskedet att hen inte kunde fortsätta på skolan eftersom personal var rädd för A och eftersom skolan inte hade tillräckligt med resurser för att tillgodose A:s stödbehov. A blev mycket ledsen av beskedet och föreslog att A skulle få gå kvar en termin för att hitta en annan lämplig skola men förslaget ignorerades. Folkhögskolan följde inte sin studeranderätt som anger att rektor, vid konflikter, ska utarbeta förslag på lösningar genom samtal. Folkhögskolan fattade hastigt beslut utan att samtala kring olika lösningar. A ställer sig frågande till varför A tilläts läsa två terminer men först i samband med

incidenten fick beskedet att sluta på grund av att det inte fanns resurser. Den 22 juni skrev A till rektor och bad om ett möte med styrelsen för att reda ut skolans agerande. Ordföranden svarade några dagar senare att ett möte inte var möjligt under sommaren och att den bedömning som lärare, kurator och rektor har gjort är inget som styrelsen överprövar. Den 5 juli skrev A till rektorn och bad om ett möte med rektorn alternativt ett skriftligt svar från rektorn där skäl för folkhögskolans beslut motiverades. Den 17 augusti samtalade A och rektorn, varpå A ombads att skriva en motivering till varför A skulle få gå kvar på skolan. A mailade detta samma dag och rektorn svarade att hen skulle ta med detta till mötet med styrelsen.

Folkhögskolans redogörelse

Folkhögskolan menar att A inte gjorde någon progression och att skolan försökte förbereda A på att hen inte kunde fortsätta på folkhögskolan. Den incident som inträffade den 2 maj 2023 bekräftade skolans uppfattning.

Folkhögskolan redogör vidare i huvudsak följande.

A kunde inte tillgodogöra sig undervisningen och folkhögskolan hade inte resurser att erbjuda A en stödperson på heltid, vilket hade varit en förutsättning för eventuell progression. Det visade sig en bit in på terminen när folkhögskolan fick tidigare betyg och underlag, att studieplanen var orealistisk. Folkhögskolan höll ett möte med A i mars 2023. På mötet deltog A, hens förälder tillika ombud, rektor och personal på folkhögskolan. Folkhögskolan framförde att det kommer bli mycket svårt för A att uppnå den behörighet som krävs. Personal föreslog andra folkhögskolor med långsam studietakt. A svarade att hen ändå ville gå kvar på skolan. Mötet kom fram till att A skulle få en chans att fortsätta sina studier och att folkhögskolan skulle försöka hitta en möjlig lösning. Vid behov skulle ett uppföljningsmöte hållas.

Folkhögskolan framför vidare följande om vad som hände efter mötet i mars.

Den 23 maj framförde folkhögskolan sitt beslut om att A inte kunde kvar på skolan. Fram till det mötet skedde ingen progression i A:s studier och folkhögskolan hade återkommande samtal med A om detta. Personal försökte förbereda A, bland annat genom att ta fram förslag på alternativa folkhögskolor. A avslog dessa förslag. Folkhögskolan hade

förhoppningar om att A självmant skulle avsluta studierna och eventuellt söka annan utbildning men A framhärjade att hen ville fortsätta på Kvinnofolkhögskolan. I augusti sammanställde folkhögskolan observationer från lärare och studiehandledare i syfte att tydliggöra för A samt styrelsen varför studierna inte fungerade för A. Efter mötet den 23 maj fanns inget behov av ytterligare åtgärder från folkhögskolans sida. Folkhögskolan hade kontakt med A efter mötet och den 17 augusti 2023 kom återigen en skriftlig motivering från A om varför A borde få fortsätta studierna. Då väckte rektorn omedelbart ett ärende till styrelsemötet den 28 augusti 2023. Som underlag till styrelsemötet presenterades observationer från studiehandledare och lärare och rektor föredrog ärendet muntligen.

Anmälares synpunkter på folkhögskolans redogörelse

Anmälares har inkommit med synpunkter på folkhögskolans redogörelse och framför i huvudsak följande.

Anmälares ställer sig frågande till varför folkhögskolan gav anmälares en ny chans att studera på en lägre nivå under vårterminen för att sedan, två veckor innan skolavslutningen, komma med ett så sent besked utan någon skriftlig varning eller påminnelse. De alternativa skolor som folkhögskolan framförde ville inte ta emot anmälares. A upplevde att folkhögskolan var på A om att sluta på folkhögskolan. Folkhögskolan uppger att den löpande har informerat anmälares om situationen men det fanns inget underlag för beslutet. Folkhögskolan sammanställde observationerna långt efter incidenten och skolan visste att ärendet var hastigt och att den inte följde regelverket.

Folkhögskolans studeranderättsliga regelverk

Folkhögskolan har inkommit med ett utdrag ur folkhögskolans studeranderättsliga regelverk (studeranderätt) som behandlar klagomålshantering, konflikthantering och överklagande.

Avsnittet beskriver arbetsgången vid hantering av klagomål och konflikter. I de samtal som förs vid konflikter ska deltagaren, eventuell stödperson, rektor och ansvarig lärare närvara. Samtalen ska dokumenteras skriftligt och skrivas under av medverkande parter. Vidare beskrivs processen för att överklaga till styrelsen och möjligheten att "överklaga till FSR". Slutligen finns en beskrivning av hanteringen av övriga klagomål och möjligheten att göra en anmälan till FSR.

Folkhögskolans studeranderätt presenteras i sin helhet på hemsidan. Utöver den del som redogjorts för ovan finns ett avsnitt längre ner i studeranderätten som heter "Disciplinära åtgärder". Här anges att grova eller upprepade brott mot skolans regler kan leda till avvisning, avstängning eller att man får avbryta studierna. Där anges att det är rektor som ansvarar för utredning, dokumentation, uppföljande samtal och beslut om åtgärd. Det åligger rektorn att utarbeta förslag på lösningar/villkor för fortsatta studier. I övrigt gäller samma föreskrifter som vid klagomålshantering och konflikthantering avseende deltagande i samtal, dokumentation av samtal och underskrifter. Slutligen anges, under rubrik "Avskiljande", grunder för såväl tidsbegränsad avstängning som avskiljande. De grunder som nämns är bland annat våldshandlingar och misskötsel av studier och/eller låg närvaro under en längre tid. Under nästa rubrik "Avvisning" anges förutsättningarna för att omedelbart avvisa en deltagare vid bruk av narkotika eller alkohol.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Kvinnofolkshögskolans studeranderätt. Därutöver kommer FSR lämna synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar.

Hantering av ärendet

FSR konstaterar att folkhögskolan inte har hanterat ärendet i enlighet med sin studeranderätt. FSR anser vidare att det finns påfallande brister i denna hantering.

Enligt FSR är det mycket otydligt vilken typ av beslut som folkhögskolan fattade den 23 maj 2023 och på vilken grund det fattades. Det framgår varken av mötesanteckningar från mötet i maj 2023 eller annan dokumentation att folkhögskolan fattade ett beslut om avskiljande. Först efter anmälan och på fråga från FSR har folkhögskolan uppgett att mötet i maj 2023 betraktas som ett beslut om avskiljande.

FSR noterar även att mötesanteckningarna från maj är inte undertecknade av medverkande på mötet, vilket folkhögskolans studeranderätt föreskriver. Enligt FSR bör beslut om disciplinära åtgärder kommuniceras skriftligt, även om de med fördel kombineras med muntligt samtal. Det bör också framgå av beslutet hur deltagaren går tillväga om den vill överklaga ett sådant beslut. A skrev till

folkhögskolan i juli och begärde att få ett skriftligt beslut med en tydlig motivering. FSR finner det anmärkningsvärt att folkhögskolan inte hörsammade denna begäran om det, som folkhögskolan nu menar, var fråga om ett beslut om avskiljande. I stället började folkhögskolan förbereda ett ärende för styrelsen.

FSR kan vidare konstatera att det saknas stöd för det aktuella beslutet enligt folkhögskolans studeranderätt. I studeranderätten anges exempelvis inte bristande progression som grund för disciplinär åtgärd. Enligt FSR är det rimligt att folkhögskolan på vissa längre utbildningar, och i synnerhet allmän kurs, uppställer krav på att deltagaren tillgodogjort sig vissa kunskaper innan den fortsätter utbildningen. På så vis begränsas också möjligheten att läsa samma utbildning flera gånger. Grund för att skriva ut deltagaren från utbildningen bör inte sammanblandas med vanliga grunder för disciplinära åtgärder. I ett sådant fall måste folkhögskolan tydligt förvarna och kommunicera vad den bristande progressionen kan leda till. Möjligheten till sådan utskrivning framgår dock inte i folkhögskolans studeranderätt eller i beskrivna antagningsregler.

FSR ser positivt på folkhögskolans ansträngningar att försöka skapa goda förutsättningar för A. Det är samtidigt tydligt att folkhögskolan och A haft vitt skilda uppfattningar om A:s studiesituation och att det varit svårt att hitta en samsyn kring framtida lösningar.

Enligt FSR har folkhögskolan brustit i sin kommunikation gentemot A. FSR anser, i likhet med A, att beslutet i maj kom utan förvarning och framstår som en efterhandskonstruktion. Under mötet i mars tar folkhögskolan på sig att lösa A:s studiesituation men folkhögskolan framställer ingen plan för uppföljning. Det framgår inte heller under vilka förutsättningar som A gavs möjlighet att fortsätta sina studier och det framstår inte som att detta gjordes tydligt genom de löpande samtal som folkhögskolan haft med A. Ändå uppger folkhögskolan att A inte gjorde någon progression fram till mötet i maj. Av mötesanteckningarna i maj nämns dock knappt den bristande progressionen. I stället framhålls folkhögskolans brist på resurser och den incident som inträffade på skolan. FSR delar därför A:s intryck av att detta utgjorde den egentliga grunden för beslutet snarare än den tidigare påtalade bristande progressionen.

Enligt FSR är det positivt att rektor och styrelse har en tidig dialog kring deltagarärenden. När väl ett disciplinärt beslut överklagas är det dock

viktigt att styrelsen intar en oberoende roll och faktiskt tar ställning till överklagandet och folkhögskolans hantering av ärendet. I det aktuella ärendet har styrelsen, innan den tog ställning i ärendet, snarare uttryckt det omvända i ett mail till A, att styrelsen inte överprövar det som rektor och lärare kommit fram till. De brister i hantering som framförts ovan borde styrelsen rimligen ha ifrågasatt när den tog ställning i ärendet.

Folkhögskolans studeranderätt

FSR gör bedömningen att folkhögskolans studeranderätt innehåller felaktigheter och otydligheter. Studeranderätten beskriver inte en förutsägbar och heltäckande hantering av studeranderättsliga ärenden, särskilt inte avseende disciplinära åtgärder.

FSR ställer sig frågande till systematiken i folkhögskolans studeranderätt. I början finns ett avsnitt som behandlar klagomålshantering och överklagande och långt senare ett annat avsnitt som handlar om disciplinära åtgärder. Det finns inget tydligt samband mellan dessa trots att information om hur ett överklagande går till är särskilt aktuellt när folkhögskolan fattar beslut om disciplinära åtgärder. Det är det mest ingripande beslutet som folkhögskolan kan fatta gentemot en deltagare, varför förutsebarheten när det gäller denna hantering är särskilt viktig.

FSR noterar att det i studeranderätten, under avsnittet som bland annat berör klagomålshantering, anges att den studerande kan överklaga till FSR om klagomålet kvarstår efter behandling i styrelsen. På ett annat ställe anges att deltagaren kan göra en anmälan till FSR. Vidare anges att Kvinnofolkhögskolan är ansluten till FSR.

FSR vill framhålla att folkhögskolor inte kan ansluta sig till FSR längre. Det framgår direkt av förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen att folkhögskolor ska ha en studeranderättslig ordning för att hantera studeranderättsliga ärenden. FSR är utsedd av styrelsen för Folkbildningsrådet och hanterar klagomål från enskilda i vissa frågor. Förutsättningen är, precis som folkhögskolans studeranderätt beskriver, att klagomålet har behandlats i folkhögskolans styrelse. En deltagare kan anmäla en fråga till FSR men kan inte överklaga till FSR, något som nu är motstridigt i folkhögskolans studeranderätt. FSR har inte mandat att ändra folkhögskolans beslut.

Liksom framhållits ovan bör disciplinära beslut meddelas skriftligen. Det bör också anges i folkhögskolans studeranderätt, vilket nu saknas.

FSR gör vidare bedömningen att det inte med tydlighet framgår när det finns grund för avstängning respektive avskiljande samt hur åtgärderna förhåller sig till varandra. Det är inte heller tydligt hur åtgärden avstängning förhåller sig till åtgärden avvisning.

FSR noterar vidare att det enligt folkhögskolans studeranderätt inte beskriver möjligheten att meddela varning innan ett beslut om disciplinär åtgärd fattas. En skriftlig varning är oftast en lämplig åtgärd i syfte att ge deltagaren en chans att rätta sig innan eventuellt mer ingripande beslut om disciplinär åtgärd. Folkhögskolan bör därför överväga att inkludera den typen av åtgärd i studeranderätten.

Rekommendationer

Mot bakgrund av den bedömning som görs ovan rekommenderar FSR Kvinnofolkhögskolan att:

- Endast fatta beslut om disciplinär åtgärd eller utskrivning med grund i studeranderätten.
- Vara tydlig i sin kommunikering gentemot deltagaren inför ett sådant beslut.
- Skriftligen dokumentera genomförda möten och beslut i sådana ärenden.
- Göra en översyn av systematiken och innehållet i studeranderätten, särskilt vad gäller disciplinära åtgärder.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Ylva Bryngelsson (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Mina Pakferat och Tor Rotmark (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Amanda Zabielski (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Amanda Zabielski